

Beszámoló a Magyar Közgazdasági Társaság 2019. évi vándorgyűlése Pénz- és tőkepiaci szekciójának üléséről és az Innováció szekció panelbeszélgetéséről*

Tóth Ferenc – Potóczki Judit – Szombati Anikó

Nyíregyházán, 2019. szeptember 5–7. között immáron 57. alkalommal rendezték meg a megalakulásának 125. évfordulóját ünneplő Magyar Közgazdasági Társaság (MKT) éves vándorgyűlését, amely a magyar közgazdász-társadalom egyik legjelentősebb hagyományával rendelkező és egyben legnagyobb éves konferenciája. A vándorgyűlésen a nyitó és a plenáris ülések mellett hét tematikus szekcióülést tartottak. A rendezvény nyitó plenáris előadásait *Matolcsy György*, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) elnöke, *Nagy István* agrárminiszter, *Domokos László*, az Állami Számvevőszék elnöke és *Bertrand Bonhomme*, a Michelin Group fenntartható fejlődésért felelős igazgatója tartották. Jelen beszámolómban a Pénz- és tőkepiacok szekcióüléséről, valamint az Innováció szekció panelbeszélgetéséről adunk tájékoztatást.

Mint minden évben, ezúttal is a pénz- és tőkepiacok téma vonzotta a legnagyobb hallgatóságot. *Nagy Márton* levezető elnök, az MNB alelnöke és az MKT Pénzügyi Szakosztályának elnöke moderálása mellett bankvezetőkkel és a pénzügyi szektor kiemelt szereplőivel az alábbi négy fő témában folytak panelbeszélgetések: a) A fenntartható bankrendszer ismérvei; b) Hogyan tovább a tőkepiacokon a 2019-es szabályozási változások tükrében?; c) Az azonnali fizetési rendszer és az elektronikus fizetések ösztönzése; d) A Növekedési Kötvényprogram elindításának tapasztalatai.

A délelőtti ülés bankvezetői panelbeszélgetése a fenntartható bankrendszer ismérveit vette számba és azt, hogy mitől lehet még jobb a bankrendszer? Ritka az az alkalom, amikor a bankrendszer nyolc kiemelt személye találkozik, és egy asztalnál ülve vitatja meg a fenntartható bankrendszer legfontosabb kérdéseit. *Nagy Márton* mellett a panelbeszélgetés résztvevői *Hegedüs Éva*, a GRÁNIT Bank Zrt. elnök-vezérigazgatója, az MKT főtitkára, *Balog Ádám*, az MKB Bank Nyrt. elnök-vezérigazgatója, az MKT alelnöke, *Bencsik László*, az OTP Bank Nyrt. vezérigazgató-helyettese, *Harmati László*, az ERSTE Bank Hungary Zrt. vezérigazgató-helyettese, *Simák Pál*, a CIB Bank Zrt. elnök-vezérigazgatója, *Tóth Balázs*, az UniCredit Bank Hungary Zrt.

---

* A jelen kiadványban megjelenő írások a szerzők nézeteit tartalmazzák, ami nem feltétlenül egyezik a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontjával.

Tóth Ferenc a Magyar Nemzeti Bank Monetáris politikáért és közgazdasági elemzésekért felelős ügyvezető igazgatójának tanácsadója. E-mail: tothf@mnbb.hu

Potóczki Judit a Magyar Nemzeti Bank statisztikai elemzője. E-mail: potoczki@mnbb.hu

Szombati Anikó a Magyar Nemzeti Bank ügyvezető igazgatója. E-mail: szombatia@mnbb.hu

elnök-vezérigazgatója, valamint *Vida József*, a Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt. elnök-vezérigazgatója voltak. *Nagy Márton* bevezetőjében megjegyezte, hogy a banki ügyfélkörhöz képest még mindig túl sok bank működik Magyarországon. Az első kérdéscsomagban azt vetette fel, hogy *fenntartható-e a banki profit?* Ezzel kapcsolatban további kérdés volt, hogy mekkora pénzügyi mélyülés lenne optimális (a lakossági és vállalati piacon), milyen gyorsan kellene ezt elérnünk, a pénzügyi mélyüléssel párhuzamosan számíthatunk-e a konszolidációra és a hatékonyság növekedésre is, illetve változni fog-e a profit (kamat- és nemkamat-jellegű bevételek) szerkezete, és ha igen, milyen módon. *Nagy Márton* elmondta, hogy 2018-ban kiemelkedő volt a hazai banki profitabilitás (a 14,6 százalékos ROE a legmagasabb volt a régióban). A régiónk bankrendszere globálisan is az egyik legdinamikusabb növekedést érte el. Az adatokból jól látható, hogy a konvergenciával párhuzamosan még jelentős tér áll rendelkezésre a további pénzügyi mélyülésre is. A bankvezérek egyetértettek abban, hogy a lakossági hitelek tekintetében még jelentős növekedési potenciál van, mivel a régióhoz képest még alacsony a hitelállomány. A vállalati hitelek esetén már kisebb a lemaradás, ami jelentős részben az MNB növekedési hitelprogramjainak köszönhető. Az alacsony kamatszint miatt a kamatmarzs, így a kamatbevételek is valószínűleg inkább stagnálnak vagy csökkennek, ezért a jövedelmezőség is csökkenhet, bár ez utóbbit illetően megoszlottak a vélemények. Volt, aki optimistán látta a helyzetet, és a kamatbevételek növekedésében bízott. A költségoldalon az informatikai kiadások és a bérköltségek a legjelentősebbek. A bankszektor költség-bevétel aránya régiós összehasonlításban magas. A digitalizáció hosszabb távon nagymértékben csökkentheti a banküzemi kiadásokat. A konszolidáció várható alakulásáról megoszlottak a vélemények. Volt olyan kereskedelmi banki képviselő, aki azt nem látta szükségesnek, míg egy másik bank vezetője pont az ellenkezőjét emelte ki, mivel bankonként fél milliányi lakossági ügyfél alatt nem biztos, hogy finanszírozható a fenntartható működés.

A második téma a *lakossági hitelezés és a lakáspiac* volt: ki kap ma hitelt és ki tud lakást venni? *Nagy Márton* elmondta, hogy a lakáspiacon gyors volt a felfutás, de kicsi az új kínálat, lassú a lakásállomány megújulása. A fővárosban öt év alatt mintegy 170 százalékos drágulás volt, az éves dinamika pedig továbbra is erős. A CSOK és a babaváró hitel jelentősen átalakíthatja a lakossági piacot. Az új hitelkihelyezéseken belül a friss adatok szerint részarányuk már elérte a 40 százalékot. A témában a következő kérdések merültek fel: Mennyire könnyű a jelenlegi helyzetben a lakoságnak hitelhez jutni? Szélesedhet-e a bankok által hitelezettek köre? Várhatjuk-e a lakáshitelezés felfutását? Látnak-e a bankok túlhevültséget a lakáspiacon? A bankrendszer egyre jobban segíti a gazdaságpolitikai célok elérését a vállalati és már a lakossági piacon is. Mekkora szerepet játszhatnak az állami programok, és milyen átrendeződéssel számolhatunk a lakossági piacon ennek következtében? Korábban alapvetően a gazdagabbak és a rendszeresen jelentős jövedelemmel rendelkezők kaphattak jelzáloghitelt, a családvédelmi akcióterv azonban kiszélesíti a hitelfelve-

vői kört. A babaváró hitel kapcsán a lakossági hitelezés további jelentős felfutása várható, ugyanakkor csökkenti a személyi hitelek felvételét. Elmondható, hogy ma Magyarországon könnyű hitelhez jutni, és egyre gyorsabb a hitelnyújtás folyamata, ugyanakkor Budapesten az árak olyan magasak már, hogy ez problémát okozhat. A lakáspiac és a jelzáloghitelezés kapcsán fontos, hogy hányan vesznek most lakást befektetési céllal, és szembeállítják-e a hozamot és a kockázatot az állampapír hozamával. Van, aki szerint már most csökken a befektetési célú lakásvásárlás. A bankszektor kihívásként élte meg a lakosság fix kamatozásra való átszoktatását.

Ezt követően a *Növekedési Kötvényprogram* (NKP) várható hatásai kerültek meg tárgyalásra. Az MNB a vásárlásra szánt keretösszeget 300 milliárd forintban határozta meg, és csak B+ minősítés felett vásárol kötvényeket. Szeptemberig 125 vállalat jelezte érdeklődését a növekedési kötvényprogramban történő részvétellel, a regisztrált vállalatok fele vidéki székhelyű. A bankok által finanszírozott cégek 81 százaléka rendelkezik B+ vagy afeletti minősítésekhez tartozó PD (a nemteljesítés valószínűségét mutató) értékkel. Ma az egyik legfontosabb tőkepiac-élénkítési program az NKP. Szükség van rá, mert a magyar kötvénypiac még a régióin belül is jelentősen le van maradva. A kötvénypiac jó átmenet a hitel és a tőzsde között. A cég megtanulhatja, hogy minősítik, hogyan kell hosszú távon gondolkodnia, tehát jó belépést jelent a tőzsdére egy kötvénypiaci rating és a kötvénykibocsátás. Ugyanakkor további tőkepiaci mélyülésre van szükség. A bankvezetők úgy vélték, hogy a 300 milliárd forintos keret gyorsan ki fog merülni. Az NKP-nak fontos szerepe van a kötvénypiac elmaradottságának csökkentésében, miközben a kötvény egy hosszú lejáratú, biztonságos forrás. Hozzávetőleg 400–500 hazai, tőzsdékes, B+ minősítésű vállalkozással lehet számolni. Felmerült a vállalati kötvény mögötti garancia lehetősége is, mint megfontolandó kérdés.

A bankvezetői beszélgetés következő, izgalmas témája a *FinTech* volt: *szinergia és/vagy kockázat?* címmel. A hazai bankrendszer esetében még jelentős tér van a digitalizáció növelésére, hiszen a digitális érettség még alacsony szintűnek értékelhető, és Magyarország – lemaradva a digitális bajnokoktól, pl. Észtországtól, de még az intelligens követőktől is, mint amilyen pl. Finnország, – csak az alkalmazó kategóriába sorolható (megelőzve például a későn érkező kategóriába sorolt Szlovéniát). Globálisan a FinTech-megoldások egyre nagyobb felhasználói bázissal rendelkeznek, elsősorban a fizetési szolgáltatások és a biztosítások területén. Ugyanakkor globális viszonylatban a digitálisan aktív fogyasztók által használt FinTech-megoldások 2015 óta ugrásszerűen növekedtek a megtakarítások, illetve befektetések, a költségvetés és pénzügyi tervezés, valamint a hitelezés területén is. Összességében elmondható, hogy a FinTech-cégek a fizetési szolgáltatások terén már jelentős versenytársaik a tradicionális szereplőknek, miközben a biztosítások és befektetések területén is egyre attraktívabbá válnak. Az új FinTech-cégek nem komplex bankok, hanem csak egy-egy banki szegmensben jelennek meg. Ma

még az ügyfelek jobban bíznak a bankokban, bár a FinTech-cégek könnyebben tudják elérni ügyfeleiket. A személyes kiszolgálás nélküli fiókokat is kedvelik, de sokaknak továbbra is fontos a személyes kapcsolat, főleg vidéken. A tranzakciós illeték kérdése a FinTech-cégekkel való verseny sarkalatos pontja, ugyanis ha rájuk nem vonatkoznak a bankok számára kötelező illetékfizetés szabályai, akkor az egyenlőtlen versenyfeltételekhez vezethet. A szabályozásnak kiemelt szerepe van a felügyeleti arbitrázs elkerülése terén is. Mindenesetre a bankoknak át kell venni a FinTech-megoldásokat, a digitális technikákat, hiszen ebben nagy lehetőségek vannak. Jelenleg is számos bank folytat tárgyalásokat a FinTech-cégek bevonására, mert a velük való kooperációban látják minél több funkció automatizálásának és a digitális megoldásoknak a lehetőségét. Az értékesítési folyamatot le kell rövidíteni, de ehhez az is kell, hogy a bankok hozzáférjenek különböző adatbázisokhoz. Példaként felmerült az Alipay, amely már a mesterséges intelligenciát alkalmazva néhány perc alatt nyújt hitelt a vállalkozóknak. *Nagy Márton* ugyanakkor kiemelte a kiberbiztonság fontosságát is.

A bankvezetői beszélgetés utolsó témája a *Magyar Állampapír Plusz (MÁP+)* bankszektorra gyakorolt hatása volt. Elhangzott, hogy a kincstári értékesítés részaránya még mindig alacsony, 30 százalék alatti. Több mint 70 százalékot a bankok és brókerek forgalmazznak. Az állam számára új források aránya elérte az 53 százalékot, a többi korábbi állampapírok visszaváltásából származó forrás. A készpénzből történő vásárlás a kibocsátásoknak csak 10 százalékát tette ki. A banki értékesítés 2023-ig legalább 175 milliárd forint költséget jelent az államnak és a lakosságnak, és ebben nincs benne a saját számlás állomány, azaz államadósság „dupla finanszírozásának” többletköltsége. *Nagy Márton* szerint újra kell gondolni a lakossági állampapírok eddigi értékesítési struktúráját. A bankvezetők szerint a bankszektort rosszul érintené, ha a MÁP+-t a jövőben csak a kincstár értékesíthetné. A MÁP+ az ingatlanalapokból, más befektetési alapokból és a banki betétekből is szívtott el forrásokat. A bankok saját számlás MÁP+ állománya nem jelentős, és ezzel kapcsolatban az Államadósság-kezelő Központ (ÁKK) visszavásárlási opciót írt elő, így az ÁKK, nem pedig a bank döntése, hogy ezt mikor „kéri vissza”. Van olyan bank, ahol költségmentesen lehet állampapírt vásárolni. A MÁP+ összességében egy sikeres termék, a banki tanácsadás során mindig ajánlják az ügyfeleknek. A társadalmi felelősség kapcsán elhangzott, hogy a jól működő bankrendszer – a gazdasági növekedésen keresztül – javuló államadósság-pályához vezethet, emellett a bankok bankadót és tranzakciós illetéket is fizetnek, amivel szintén hozzájárulnak az államadósság csökkenéséhez.

A szekció második panelbeszélgetésének témája a *Hogyan tovább a tőkepiacokon a 2019-es szabályozási változások tükrében?* címet viselte. Moderátora *Szeniczey Gergő*, az MNB fogyasztóvédelemért és piacfelügyeletért felelős ügyvezető igazgatója volt, míg a résztvevők *Régely Károly*, a Concorde Értékpapír Zrt. vezérigazgatója,

Cselovszki Róbert, az Erste Befektetési Zrt. elnök-vezérigazgatója, *Szécsényi Bálint*, az Equilor Befektetési Zrt. vezérigazgatója, *Temmel András*, a Befektetési Alapkezelők és Vagyonkezelők Magyarországi Szövetségének főtitkára és *Végh Richárd*, a Budapesti Értéktőzsde Zrt. vezérigazgatója voltak.

Az elmúlt időszakban számos EU-s szintű szabályozás jelent meg, ezek közül is a befektetési szolgáltatók számára meghatározó fontosságú MIFID II-t érdemes kiemelni, amely talán leginkább az alapkezelői piacot érintette. Jelenleg is számos javaslat van tárgyalás alatt, amelyekből a jövőben várhatóan újabb tőkepiacot érintő uniós jogi normák szülehetnek. A legfontosabb javaslatok témái: a fedezett kötvények uniós kerete, a kollektív befektetési alapok határokon átnyúló forgalmazásának megkönnyítése, a befektetési vállalkozásokat érintő arányosabb és hatékonyabb szabályok, a kisebb vállalkozások tőkepiaci finanszírozáshoz jutásának megkönnyítése, a központi szerződő felek felügyeletének megerősítése, a közösségi finanszírozás keretei. A piaci szereplők szabályozási cunamiként élik meg az elmúlt időszak jelentős változásait, amelyek nagy kihívást jelentenek a szakmának. Ilyen többek között az, hogy szigorodnak a jogszabályi elvárások a szolgáltatók és ügyfelek kapcsolattartására vonatkozóan. A kisebb, független cégek különösen nehéz helyzetben vannak, amit a szakemberhiány tovább ront. Volt, aki túlszabályozottnak vélte a piacot. A pénzpiaci alapokra vonatkozó rendelet következtében ezen alapok szerepe marginálissá vált Magyarországon. Az ügyfelek jól vették az akadályokat, s a magyar pénzügyi felügyelet hozzáállása támogató és proaktív volt, a szabályozási folyamatok konzultatív jellegűvé tételével segítette az alkalmazkodást.

A tőkepiac-fejlesztési stratégiával kapcsolatban elhangzott, hogy Magyarországon, de egész Európában is számottevő tartalék van a tőkepiaci finanszírozásban az észak-amerikai és az ázsiai tőkepiacokhoz képest. EU-szinten a tőzsdei cégek kapitalizációja eléri a GDP 100 százalékát, míg Magyarországon ez 20 százalék. A Budapesti Értéktőzsde ötéves stratégiájában a hazai tőzsdei kapitalizáció megkétszerezése szerepelt. Jelenleg 300–400 tőzsdeképes cég van Magyarországon, amelyeknek jelentős tőkére van szükségük a növekedésükhöz.

A nem pénzügyi vállalatok GDP-arányos kötvényállománya Magyarországon alacsonyabb szinten van, mint az EU-ban, ezért különösen fontos az MNB 2019. július 1-től indult, 300 milliárd forintos kötvényprogramja, amely hozzájárul a vállalati források diverzifikációjához.

Fontos téma volt az online „fapados” termékek, tehát a FinTech-applikációk előtérbe kerülése a szofisztikált, személyes ügyfélszolgálással szemben. A Roboadvice megjelenése megváltoztatja a korábbi jövőképet. A FinTech-cégek az alacsony költségekkel, sztenderdizált megoldásokkal átalakítják a befektetési szolgáltatásokat és a befektetési alapok forgalmazásának piacát, de jelenleg a személyes kapcsolat és főleg

a bizalom meglépte még meghatározó kérdés számos befektető számára. A magyar szolgáltatói szektor a FinTech-megoldások alkalmazásában sikeresnek tekinthető.

A panel kiemelt témáját jelentették a fenntarthatósággal kapcsolatos kötvények. A fenntartható fejlődéshez kapcsolódó attitűd és a befektetési termékek kapcsán elhangzott, hogy a zöld termékek palettája világszerte igen széles, a zöld bankszámláktól és az újrahasznosított, könnyen lebomló bankkártyáktól kezdve a különböző, az energiahatékonyság növelését célzó zöldhiteleken át egészen a szén-dioxid-kvótákhoz kapcsolódó derivatívákig. A fogyasztók elsősorban a tőkepiacon találkozhatnak zöld termékekkel, de jelenleg még nincs egységesen elfogadott definíció és európai keretrendszer a zöld befektetésekre és a zöld termékekre.

A szekció harmadik témája az *azonnali fizetési rendszer (AFR) és az elektronikus fizetések ösztönzése* volt. A panelbeszélgetés moderátora *Bartha Lajos*, az MNB pénzügyi infrastruktúrákért és bankműveletekért felelős ügyvezető igazgatója volt, míg a résztvevők *Kovalovszki Tamás*, a K&H Bank Zrt. napi pénzügyekért, betétekért és befektetéseikért felelős igazgatója, *Foltányi Tamás*, az ERSTE Bank Hungary Zrt. ügyvezetője, informatikai és operációs vezérigazgató-helyettese, *Veres Mihály*, a Nemzeti Mobilfizetési Zrt. vezérigazgatója, *Kalmár Ákos*, a T-Systems Magyarország Zrt. vezérigazgató-helyettese és *Hergár Eszter*, az MNB társadalmi kapcsolatokért felelős igazgatója voltak.

Bartha Lajos bemutatta, hogy Magyarországon még mindig a készpénzfizetés dominál. A lakossági fizetési tranzakciók több mint 80 százaléka (2017-ben 84,8 százalék) készpénzben történt. Ennek jelentős hátrányai vannak: a magas társadalmi költségek, az adóelkerülés, a szürkegazdaság. A következő lépésben a 2020 márciusában induló azonnali fizetési rendszer főbb jellemzői kerültek ismertetésre: a nap 24 órájában, hétvégén és munkaszüneti napokon is folyamatos lesz a működés. A rendszerben az egyedi belföldi forintátutalások összege nem haladhatja meg a 10 millió forintot, a teljesítésre 5 másodperces időhatár van meghatározva másodlagos azonosítók használatával, aminek során azonnali elszámolás és kiegyenlítés történik. Lehetőség van fizetési kérelemre, opcionális a pozitív, míg kötelező a negatív visszajelzés küldése. A rendszert nyílt szabványok és átjárhatóság jellemzi. Az AFR-hez értéknövelt kiegészítő, „smart”-szolgáltatások (pl. nyílt bankolás, az PSD2) is kapcsolódhatnak majd, amelynek kialakítását várja az MNB a bankoktól. A fizetési kérelem jelenti a legnagyobb hozzáadott értéket az azonnali fizetési infrastruktúrában. Az erre építhető kiegészítő szolgáltatások közt találjuk a havi számlafizetést és a havidíjas szolgáltatásokat, a sárgacsekk kiváltását, a nem időkritikus tranzakciók esetében a vásárlást, a tiltást, a limitkezelést, a fizetési határidő kezelését és a határidőre szóló figyelmeztetést. A piaci szereplők azt várják el a szabályozóktól, hogy rugalmasak és konstruktívak legyenek, mert csak így lehet az AFR hatékonyságát és elfogadottságát javító további kiegészítő szolgáltatásokat megvalósítani.

Az azonnali fizetés felhasználási lehetőségei szélesebb körűek, mint a jelenlegi kártyás fizetéseké vagy átutalásoké, mivel lehetőséget ad a termék vagy szolgáltatások helyszíni kifizetésére, ami különösen időkritikus tranzakciók lebonyolításánál fontos. Ez azt jelenti, hogy minden fizetési helyzetben elektronikus alternatívaként szolgálhat, ahol jelenleg csak a készpénz jelent megoldást. Kiemelt lehetőség a magánszemélyek közötti közvetlen pénzküldés. Emellett számos klasszikus funkció is elérhető, így a fizikai elfogadóhelyen történő vásárlás, a számlafizetések rendezése vagy az online vásárlás. Az azonnali fizetésben rejlő előnyök azonban csak akkor aknázhatók ki maradéktalanul, ha azon alapulva széles körben használható innovatív fizetési megoldások lesznek elérhetőek a lakosság és a vállalkozások számára. Az MNB támogatást nyújt a nyílt szabványon alapuló, átjárható kiegészítő szolgáltatások fejlesztéséhez (másodlagos számlaazonosítók, fizetési kérelem üzenet, útmutató a fizetések folyamataira az egyes fizetési helyzetekben, QR-kód-szabvány).

Technikai szempontból az azonnali fizetés kapcsán is kiemelten fontos a biztonság kérdése. Egy-egy tranzakciónál nem lesz időt vizsgálni, hogy csalás történik, vagy sem, ugyanakkor a mesterséges intelligencia ezt már pár másodperc alatt el fogja tudni dönteni. Olyan technológiát kell most megvalósítani, amelyet még soha senki nem csinált vagy használt ezelőtt. Az is kulcskérdés lesz, hogy a kereskedőláncokban milyen hamar tud majd elterjedni az azonnali fizetés.

A banki szereplők részéről fontos üzleti kérdés a kritikus tömeg elérése. Ez akkor történik meg, amikor a szolgáltatások új digitális ügyfeleket vonzanak be a korábban nem digitális ügyfélkörből. Ezekre vannak sikeres példák, mint Svédország vagy Kína, de vannak negatívak is, mint például Olaszország vagy Belgium, ahol elindultak az értéknövelt szolgáltatások, de mégsem váltott elegendő ügyfél az új szolgáltatásokra. Magyarországon is 2020 után csak akkor lesz sikeres, ha a személyek közötti szolgáltatások gyorsan elterjednek.

Hergár Eszter felhívta a figyelmet arra, hogy az MNB az azonnali fizetési rendszer elindulásával egyidőben széleskörű társadalmi tájékoztatást, ismeretterjesztő kampányt indít majd. Ez csatlakozik a kormányzat által másfél éve meghirdetett, a lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztését célzó nemzeti stratégiai programhoz. Ezen hétpontos stratégia hatodik pontja a korszerű, készpénzkímélő fizetési eszközök használatának ösztönzése. Az MNB felméréseket készítettett, melyek szerint az emberek számára a legfontosabb az ár, az átláthatóság, a rugalmasság és a biztonság, tehát a 2020 márciusától induló versenyben ezen szempontok alapján fognak a fogyasztók dönteni. Ugyanakkor a szemléletváltás csak nagyon lassan megy végbe, hiszen ez egyben kulturális kérdés is. A fiatalok szemléletformálását elősegítendő, 15 iskolában indult meg a „Készpénzkímélő Iskolák pilot program”, amelynek tapasztalatai alapján további 250 iskolában szeretnék kiterjeszteni a programot. Emellett

elindult az általános iskolákban is az alapvető pénzügyi és gazdasági alapismeretek oktatása.

Az azonnali fizetési rendszer mint elektronikus fizetési mód is hozzájárul majd a készpénzzel történő fizetések csökkentéséhez, de a készpénzmentes gazdaságtól még nagyon messze vagyunk. 2030-ra a fizetési műveletek fele elektronikus lehet, hiszen a következő 10 évben jelentősen nőhet az elektronikus fizetési forgalom. A cél, hogy az elektronikus fizetések aránya 2030-ban 45–50 százalék legyen. Ezt évi 200 millió új elektronikus fizetéssel lehetséges elérni. Lényeges, hogy technológiai oldalról már most készen áll erre a pénzügyi szektor, de nyilván vannak a társadalomnak olyan szociális rétegei, amelyek számára még fontos a készpénz.

Összességében elmondható, hogy az AFR megvalósításának versenyképességi szerepe is van, hiszen ennek hiányában a bankok ügyfeleket veszítenének.

A szekció utolsó panelbeszélgetésének témája a *Növekedési Kötvényprogram elindításának tapasztalatai* voltak. A moderátor Nagy Viktória, az MNB Strukturált finanszírozás stratégiai igazgatósága vezetője, az MKT Pénzügyi Szakosztályának elnökségi tagja volt. A résztvevők: *Bíró Balázs*, a Deloitte partnere, a közép-európai régió pénzügyi tanácsadási üzletágának vezetője, *Kazár András*, az OTP tőkepiaci tanácsadásért felelős vezetője, *Oravecz Kinga*, az ERSTE Bank Hungary osztályvezetője, és *Máté-Tóth István*, a Budapesti Értéktőzsde vezérigazgató-helyettese. Nagy Viktória elmondta, hogy a hazai vállalati kötvénypiac tekintetében nagy elmaradásban van Magyarország, mind európai, mind regionális tekintetben. Az NKP elsődleges célja a monetáris politikai transzmissziós mechanizmus hatékonyságának növelése. Emellett a másodlagos célok is fontosak: az NKP versenyt támaszt a bankhitelekkel szemben, így egészségesebb forrásbevonási szerkezet alakulhat ki. Egy megfelelően likvid és fejlett kötvénypiac emellett növelheti a pénzügyi stabilitást, válság esetén lehetőséget biztosít a jegybank számára a közvetlen, gyors és hatékony beavatkozásra, tompítva ezzel egy jövőbeli válság hatásait, a tőkepiaci finanszírozás megismerése pedig hosszabb távon segítheti a vállalatok forrásbevonásának hatékony megvalósulását is.

Az NKP keretrendszere nagymértékben támaszkodik az Európai Központi Bank vállalatkötvény-vásárlási programjára (CSPP). A kötvények kibocsátói hazai székhelyű, nem pénzügyi vállalatok lehetnek. A jegybanki vásárlások aránya egy kötvénysorozatból nem haladhatja meg a 70 százalékot. A program keretében a jegybank a kötvények megvásárlására meghirdetett keret összege a GDP 0,7 százalékát jelenti. A vásárolt kötvények devizaneme csak forint lehet, a hitelminősítésnek minimum B+-nak kell lennie, az eredeti futamidő minimum 3 év, maximum 10 év lehet, és a vásárlás mind az elsődleges, mind a másodlagos piacon lehetséges. Az eddig jelentkezők mérete, tevékenysége és ágazati besorolása igen heterogén és diverzifikált, minden szektorból nagy érdeklődés tapasztalható a program iránt. A szeptemberi

adatok szerint a programba több mint 145 vállalat regisztrált, összesített mérlegfőösszegük pedig megközelítette a GDP 15 százalékát. A hitelminősítésen sikeresen túljutott vállalatok hitelminősítési jelentései mind az MNB, mind a hitelminősítők honlapjain elérhetők.

A piaci szereplők véleménye szerint fontos, hogy a vállalati kötvények piaca hazánkban lendületet kapjon, aminek eléréséhez az NKP nagyon jó kezdeményezés. A vállalatok számára nemcsak forrásbevonási szerkezetük diverzifikálása szempontjából jelent előnyt a program, hanem egy, a tőkepiac irányába mutató tanulási folyamat részeként is. A vállalati szektor az NKP-t rendkívül pozitívan fogadta, sok az érdeklődő. Kiemelték, hogy ideális pillanatban került sor az NKP elindítására, hiszen a hozamok történelmi mélyponton vannak. Megítélésük szerint szükség volt erre a külső mozgatórugóra, hogy fejlődni tudjon a hazai vállalati kötvénypiac. A beszélgetésen részt vett piaci szereplők szerint hozzávetőleg 100–150 nagyobb vállalat lehet képes és alkalmas a programban való részvételre. A vállalatok az NKP-t plusz piaci forrásnak tekintik, amelynek segítségével elsősorban beruházásaikat növelhetik. A vállalatok és a kötvényeik hitelminősítése, valamint a terméktájékoztatónak való megfelelés számos jelentkező számára jelentett komoly, de megoldható feladatot.

Habár a program iránt már annak elindulása óta felfokozott érdeklődés tapasztalható, a panelbeszélgetés résztvevői arra biztattak minden kötvénykibocsátáson gondolkodó vállalatot, hogy ismerkedjenek meg az NKP nyújtotta lehetőségekkel, és minél hamarabb tegyék meg az első lépést, regisztráljanak az MNB honlapján elérhető regisztrációs felületen¹.

Az Innováció szekció, mely a Pénz- és tőkepiaci szekcióval párhuzamosan ülésezett, angol nyelven folyt, így hazánk innovációt elősegítő lehetőségeiről és az innovációt hátráltató kihívásokról a hazaiak mellett külföldi előadók is kifejezhették nézeteiket. Az innovációs kihívásokról szóló szekció *Csath Magdolna*, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyetemi tanára és a Versenyképességi Tanács tagja előadásával indult, amelyben az innováció fogalmát elemezve azt vette számba, hogy miben rejlik egy ország innovációs képessége, és hogyan áll Magyarország európai összehasonlításban az innováció alapfeltételét jelentő olyan faktorokkal, mint az oktatás és a kutatás. Az előadás fő következtetése szerint az innovációhoz a humán tőke és a vállalkozókedv a két legfontosabb alapfeltétel. Míg a humántőkebe való befektetés alapvetően az oktatáson és az egészségügyi fejlesztéseken keresztül történik, s ennek révén érhető el eredmény, addig a vállalkozókedv támogatásához főként kedvező társadalmi környezet szükséges. Mindenesetre a tartós fejlődéshez és gyarapodáshoz elengedhetetlen, hogy a gazdaság alapja az innováció legyen, amihez a tudás és a készségek folyamatos, élethosszig tartó fejlesztésére van szükség.

¹ <https://mnbpoll.mnb.hu/Survey.aspx?surveyid=105083665&lng=hu-HU>

Ezt követően *Szombati Anikó*, az MNB digitalizációért és a FinTech-szektor fejlesztéséért felelős ügyvezető igazgatója tartott előadást arról, hogy az MNB miért és hogyan támogatja a pénzügyi szektorban az innovációt. Az előadás kiindulópontja az volt, hogy bár mind az ügyfelek számára mind, a szolgáltatók számára komoly, kézzel fogható előnyök származhatnak a pénzügyi szolgáltatások digitalizációjából és az innovatív ötletek, FinTech-megoldások banki és biztosítói működésbe való becsatornázásából, Magyarországon pusztán a piaci nyomás nem képes kikényszeríteni érdemi változásokat ezen a téren, ezért az MNB ösztönző, támogató munkájára is szükség van. Az MNB ezen tevékenysége keretében kiemelt hangsúlyt helyez a versenysemlegességre, a potenciális kockázatokra és a fogyasztóvédelmi kérdésekre, hogy az innovatív megoldások terjedése ne járjon káros, nem szándékolt mellékhatásokkal. Egy átfogó, a FinTech-ökoszisztémát mélyen felmérő és a piaci igényekre támaszkodó munka eredményeként jött létre 2018-ban az MNB innovációs platformja, az Innovation Hub, valamint a gyorsabb piacra lépést segítő új keretrendszer, a Regulatory Sandbox. Itt az MNB mint hatóság lehetőséget biztosít az új termékekkel, szolgáltatásokkal előálló pénzügyi intézmények számára, hogy azok ellenőrzött keretek között, „kicsiben” tesztelhessek, hogy az ötleteik mennyire váltják be a hozzájuk fűzött reményeket, az ügyfelek miképp fogadják ezeket. Ezáltal már a korai fázisban kiszűrhetők a kockázatos konstrukciók, illetve könnyebben meggyőzhetőek a döntéshozók, ha jogszabálmódosításra lenne szükség az alkalmazhatóság érdekében. 2019-ben önálló ügyvezető igazgatóság alakult a digitalizáció és a FinTech-támogatás hangsúlyosabb megjelenítése érdekében, 2019 őszén pedig nyilvánosságra kerül az MNB részletes FinTech-stratégiája is.

Az előadásokat követő panelbeszélgetés résztvevői *György László*, az Innovációs és Technológiai Minisztérium gazdaságstratégiáért és szabályozásért felelős államtitkára, az MKT Államháztartási Szakosztályának elnökségi tagja, *Szombati Anikó*, *Kevin A. Murray*, a Citi Magyarország és Közép-Európa régió vezérigazgatója, valamint *Pongrácz Ferenc*, a Tungsram-csoport innovációért felelős ügyvezető igazgatója és az MKT Informatikai Szakosztályának elnöke voltak. A résztvevők bemutatták saját területük innovációs eredményeit, többek között a Tungsram-csoportnál létrejött ipari innovációkat, melyek termelésben és mezőgazdaságban való felhasználásával további innovatív megoldások terjedését segítik elő. Képet kaphattunk arról is, hogy az olyan globális szolgáltatók, mint a Citibank, hogyan tudnak a tőkeerejük koncentrálásával innovációs csomópontokat, központokat létrehozni, melyek közül az egyik egy kiberkockázatokkal foglalkozó csoport Budapest székhellyel, de jelentős FinTech-fejlesztéssel foglalkozó központok vannak még Dublinban és Tel-Avivban is. Mindezek mellett a 2010-es gazdasági válságnak a magyar kormány általi kezelése is olyan innovatív megközelítésnek tekinthető, amely – a korábbiakban ismert forogatókönyvek mellőzésével – gyors és sikeres megoldással szolgált.

A panelbeszélgetés üzenetei közül az állami szerepvállalás fontossága emelhető ki az innováció ösztönzése terén, mivel hazánkban a nagy számú kis- és középvállalkozás

általában nem elég felkészült arra, hogy zökkenőmentesen, akár beszállítóként, akár a kutatásokban, fejlesztésekben részfeladatokat vállalóként be tudjon kapcsolódni a nagyvállalatok által vezérelt innovációs projektekbe. Mint ahogy *Csath Magdolna* is említette előadásában, az innováció mint a versenyképesség egyik legfontosabb összetevője szintjének növelése nem csak pénz kérdése, szükséges a vállalkozói szellem ösztönzése is. Ezt elősegítheti az is, ha az állam az anyagi támogatáson túl az információáramlás támogatásában is tevékeny szerepet vállal.

